

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Hortvlvs Rosarvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

HORTVLVS ROSARVM.

CAPITA HVIVS LIBELLI.

D E bona societate querenda, & mala fugienda. De fuga seculi, & laqueis diaboli.	Cap. I.
De vera sapientia apud Deum querenda.	II.
De pugna contra propria vitia.	III.
De deuotionis gratia acquirenda.	IV.
De auditione & lectione diuini sermonis.	V.
De diuina consolatione in tribulatione.	VI.
De gaudio bonae conscientiae, in Spiritu sancto.	VII.
De bonis moribus humilis fratris.	VIII.
De instabilitate humani cordis.	IX.
De fiducia in Deo habenda tempore angustiae.	X.
De virtute orationis, & utilitate sacrae lectionis.	XI.
De laude charitatis, & fructibus eius.	XII.
De vigili cura & labore contra tentationes.	XIII.
De fraterno onere inuicem portando.	XIV.
De amore Christi, & odio mundi.	XV.
De imitatione sanctissimae vitae Domini nostri Iesu Christi.	XVI.
De aeterna laude Dei.	XVII.

CAPVT I.

De bona societate querenda, & mala fugienda.

Psal. 17. **I**Cum sancto sanctus eris, & cum perverso peruerteris. Attende diligenter, frater amāde in Christo, ne seducaris à socijs maleuolis, dissolutis, & mendosis. Tunge te fratri virtuoso, & disciplinato, & erudito, à quo audias semper verbum bonum, consolatorium, & imitatione dignum. Sicut enim carbo frigidus, coniunctus igni ardenti, fit calidus & ardens: sic tepidus socians se feruido & deuoto, fit saepe feruidus & deuotus, doctus & morigeratus. Sic Apostoli adhaerētes Christo, facti sunt viri sancti, repleti Spiritu sancto. Sic Marcus adhaerens sancto Petro, fit eruditus in Euangelio sancto, quod audiuit ab ore beati Petri cum ingenti gaudio. Sic Timotheus adhaerens sancto Paulo, fit doctus in Scripturis sanctis, à iuuentutis suae exordio. A quo postmodū pro-

Qui meliores euaserunt sanctorum commercio.
Apostoli.
S. Marcus.

Timotheus.

proficiente Dei gratia, ordinatur Episcopus in Epheso: multum
 prædilectus ab eo, sicut filius vnicus à patre charissimo. 2. Tim. 3.

2. Sic sanctus Polycarpus coniunctus sancto Ioanni Apostolo,
 fit feruidus prædicator fidei in populo, & inclutus martyr cum
 sancto Ignatio. Sic beatissimus Pater noster Augustinus, instru-
 ctus ac baptizatus à sancto Ambrosio Episcopo, fit tandem glo-
 riosus doctor sanctæ Ecclesiæ, illustrissimè iam nominatus in to-
 to mundo. Sic sanctus iuuenis Maurus adhærens sancto Benedi-
 cto, fit Deo iuuante postea. Abbas sanctus, virtutibus & miracu-
 lis clarus. Sic dilectus Bernardus, adhærens venerabili Abbati
 Stephano in Cisterciensi monasterio, fit lumen religionis in or-
 dine suo, & tanquam sydus clarum fulgens in cælo. Exempla sunt
 plurima, tam noua quàm vetera: quia prodest saluti animæ socie-
 tas bona & nocet conuentio praua. Prodest lectio bona, nocet
 auditio mala. Prodest solitudo cum silentio, nocet tumultus &
 vagus discursus in mundo. Aut igitur esto solus, Deo vacando, aut
 cum socio deuoto, de Christi virtutibus conferendo. Caue de al-
 tis rebus curiosè quærere, stude vitia tua cognoscere, & remedia
 sana morbis adhibere.

Polycarpus

Ignatius.
Augustinus.

Maurus.

Bernardus.

CAPVT II.

De fuga seculi, & laqueis diaboli.

1. **A** *videns sapiens, sapientior erit.* Audi (adolecentule bone) verbū
 æterna sapientiæ, super omnes sapientes mundi tibi magis
 vtile. Noli, secundum beati Ioannis dictum, diligere mundum, &
 ea quæ in mundo sunt: sed respice omnia, tanquam stercora & ve-
 nena. Cogita de fine sine fine, & cessabit tentatio. Cate animæ
 tuæ periculum: non sis alicui scandalum: nec loquaris indecens
 verbum. Si te retrahit à Deo pater carnalis, respōde, quia patrem
 habes in cælis. Si mater aut soror impedit, dic eis: Mortales estis &
 fallaces, qui me creauit, ipse me gubernabit. Qui Deo seruit, om-
 ni bono non deficiet. Commenda omnes amicos tuos Deo, orans
 vt se emendent, & caueant à peccatis; ne Deum offendant, & pro
 terrenis caelestia perdant. Magna cordis inquietudo, amicorum
 visitatio frequens. Mundus transit & concupiscentia eius; & tu
 pariter transibis, & amici tecum omnes. Pr. 4. 2.
1. Ioan. 2.
Ibid.

2. Multi laquei diaboli, & qui vult fieri diues & videri magnus,
 incidit in varias tentationes eius. Laquei quotidiani sunt, cibus &
 potus, oculus vagus, sermo ociosus, inconstantia cordis, & tedium
 boni operis. Omnia vanitas, honor, diuitiæ, & potestas. Quid
 quæris, quid cupis videre in mundo, vbi nihil est mundum? To-
 tum vanum, lubricum, & dolosum, præter amare Deum, & facere
 bona. 1. Tim. 6.

K. h.

ten-

Matt. 19.

semper bonum. Non potes perfecte amare Deum, nisi contemnas teipsum & mundum propter Deum; qui reddet tibi centuplum in presenti, & vitam æternam in futuro.

3. O frater peregrine, non sit tibi graue elongari ab amicis & notis; qui saepe sunt impedimentum æternæ salutis, & subtractio diuinæ consolationis. Vbi sunt socij tui, cum quibus lusisti & risisti? Nescio. Abierunt, & me reliquerunt. Vbi est, quod heri vidisti? Euanuit. Vbi est, quod comedisti & bibisti? Totum periit. Quid nocuit, quod abstinuit? Nihil omnino. Sapiens ergo, qui Deo seruit, & seculum cum suis delectationibus funditus spernit. Verè ita est. Væ omnibus mundi illecebris ebrijs, quos citò omnis iucunda societas deseret, fugiet, atque sepeliet. Ecce mortui sunt omnes. Non vltra reuertentur ad me; ego magis sequar te, Deo vocante. Hospites fuerunt super terram, & ego. Omnia hinc reliquerunt, & ego. Tanquam umbra subito transierunt, & ego.

CAPVT III.

De vera sapientia apud Deum querenda.

Prou. 3.

1. **B**eatissimus vir, qui inuenit sapientiam. Quare veram sapientiam, quam Christus docuit, & exèplo suo ostendit. Verus sapiens odit iniquitatem, loquitur veritatem, & operatur iustitiam. Qui sobriè, castè, piè, humiliter, & deuotè viuunt, & pericula tentationum cauent, sapiens est & Deo placet. Hic bonam famam habet, bonam conscientiam seruat, tristitiam fugat, pacem possidet, & cordis letitiam frequenter à Deo accipit, quam mundus ignorat nec sapit.

2. Sapientia mundi vanitas est, & stultitia reputatur apud Deum. Decipit suos amatores, & in fine torquet amantes. Sapientia verò carnis mors animæ est, quæ subito tollit pariter vina bibentes & delicijs inhaerentes. Nam luctus & poena, post carnis gaudia foeda. Trahitur autem vera sapientia, de occultis verbis & factis actibus Christi; qui suadet spernere mundum, fugere delicias, domare carnem, pati dolores, subire labores, amare virtutes.

CAPVT IV.

De pugna contra propria vitia.

Matt. 11.

1. **R**egnum calorum, vim patitur. Multorum est incipere, paucorum proficere, paucissimorum ad perfectionem peruenire. Aut enim ad carnem nimis labimur, aut in superbiam erigimur, aut aduersis frangimur. Heu rarò hic inuenitur, qui Deum pure querat, & seipsum perfecte vincat, & funditus relinquat. Dixit qui-

quidam deuotus: Rara auis perfectio, arduum nimis vincere se-
ipsum. Qui non laborat pro virtute, non satiabitur eius dulcedi-
ne. Omnis virtus bonum habet sibi annexum, & recreat bene o-
perantem. Qui vitiose agit, generat sibi malum finem, perdit ho-
norem, destruit quietem, inuenit dolorem, auget tristitiam, tollit
boni saporem. Qui autē abstinet à licitis, securior est ab illicitis.

2. Qui canis linguam restringit, morsum non timebit: & qui
silentium strictè seruat, labijs suis nō offendit. Longè est à mēda-
cio, à lite, à detractioe, à maledictione, ab ira & murmuratioe,
qui libenter later & tacet. Qui non audit mala, nec videt vana,
facilius ea vitat, & negligit similia recogitare. Sensuum enim cu-
stodia puritatis est causa, pacis disciplina, deuotionis camera.
Quando ita venit ad mentem, sapientia recedit à prudente. Qui
iracundè loquitur, latrānti cani assimilatur. Qui autem mansue-
tè respondet, irē motum frangit, & pro spinis rosas prabet affi-
cto. Benedicta lingua prudentis, quia sanat vulnera irascentis.
Qui resistit vitijs, quā cito oriuntur & parua videntur, facilius
ea expellit, antequam duriora fiant.

3. Qui innititur deuotis exercitijs, orando & meditando que
cælestia sunt, assimilatur sapienti hortulano, plantanti rosas & li-
lia in agro suo. Hic valde gaudebit in futuro, cum sanctis Ange-
lis in cælesti paradiso. Angelis est similis, qui puritatem custodit
mentis & corporis. Dæmonum est seruus, qui consentit vitijs, &
delectatur in cogitationibus prauis. Dura est pugna delectationi
resistere, sed durior erit pœna futura in æternis ignibus cruciari.
Ardor ardore vincitur, clauis clauo expellitur, risus mœrore fu-
gatur. Cum amor Dei intrat, cuncta transitoria de corde recedūt.
Sapiens est ille, qui spernit millia mille. Omnia sunt nulla, Rex,
Papa, & plumbea bulla. Cunctorum finis, mors, caro foeda, cinis.
Quantumcumque enim quis se extollit, nil est, mors omnia tol-
lit. Felix peregrinus, qui habet hospitium in cælis.

CAPVT V.

De deuotionis gratia acquirenda.

I. Vobis, qui videtis, quia stebitis. Sicut virtus non potest stare *Luce 6.*
cum vicio, sic deuotio non potest acquiri cum risu & in cō-
tuitio, sed cum luctu & in silentio. Perfecta autem virtus non su-
bito acquiritur, sed paulatim cum multo gemitu & dolore, cum
firmo proposito proficiendi semper in melius, vim sibi faciendo
sapius, scilicet ieiunando, vigilando, orando, meditando, studen-
do, scribendo, laborando, à fabulis abstinendo, & in secreto li-
benter manendo.

K k 2

2. Omne

2. Omne gaudium, quod de Deo non est citò perit, maculat, & ledit. Bonus sermo suavis est ad audiendum, durus turbat amicum; ociosus perdit temporis fructum. Esto diligens in operando bona, patiens in tolerando mala; & beatus eris in via tua, Deum laudando omni hora. Rarò tibi vnum vel alterum deerit istorum, existari aut lætari. Felix, qui omnia ad bonum trahit, & de aduersis lucram sibi facit. Qui Deum diligit, amara sicut dulcia æqualiter à Deo accipit, & gratias agit. Bene & firmiter stat, qui non in se nec in homine, sed in Deo spem suam ponit.

CAPVT VI.

De auditione & lectione diuini sermonis.

Lucæ II.

1. **B**eatè, qui audiunt verbum Dei. Vile est solatium humanum, quod impedit diuinum. Cùm sacra lectio legitur, Deus tibi loquitur, ideo cum humilitate verbum Dei audi gratanter. Veritas non est aspernanda, à quocumque simplici proferatur. Qui bene viuunt, bene docent; & qui bene legit, Dei nuncius est. Fidelis nuncius nociua tacet, vtilia refert, fingere nescit. Pura veritas, inuicundum verbum. Subtilis sermo paruulis nocet, blandus sæpe decipit. Falsus narrator, pacis turbator: qui illum audit, scādalum non euadit. Iudex discretus, omni laude dignus: durus & immisericors, non est misericordia dignus. Iracundus animus torquet seipsum grauius, vexat innocentes sapius, maledicit potentibus occultè, & deridet apertè bene agentes.

2. Dolosus in verbis fallit sibi credentes, ideo paucos habebit amicos. Bonum est tacere mala, sanctum vera proferre, rationale modestè agere. Iustum est nulli nocere, pium omnibus prodesse, religiosum verbis & moribus proximum ædificare. Prudentis est agenda præmeditari, & sine causa nil noui quærere; ignota non facillè enarrare, dubiosa non statim confirmare. Magnum bonum pro pace cordis, silentium oris: nam os fatui, quasi semper apertum rixisque proximum. Qui Deo placere desiderat, cor & os custodiat; ne deuotionis gratiam perdat, & quietem amantes offendat. Multa pulchra verba non implent saccum, nec eloquentia verborum sanctificat otiosum neque ambitiosum. Qui bene facit, bene habebit.

CAPVT VII.

De diuina consolatione in tribulatione.

Psa' 33.

1. **I**uxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde. Nemo inuenitur tam bonus & deuotus, cui non occurrat aliquid oneris & grauitatis. Cùm ergo fueris in tribulatione & cordis mœrore, tunc

es cum Iesu in cruce. Cum autem iterum consolaris in oratione per gratiam sancti Spiritus, tunc quasi ex mortuis cum Christo resurgis de sepulchro, & celebras Pascha in nouitate vitæ cum Iesu in corde iubilando. Cum verò audieris aliquem indigna & dura verba tibi dicentem, tunc datur tibi de calice Domini bibere, pro medicina animæ tuæ.

2. Tace, & bibe salutis procula sine murmure, & Dominus respondebit pro re, in vita & in morte. Non obliuiscetur tui Deus. Nihil gloriosius, quàm silendo & patiēdo obstruere os loquentis iniqua; & sequi exemplum Christi tacentis coram Pilato, cui multa falsa fuere obiecta. Non enim es melior Deo tuo, pro te flagellato ac deriso, & tandem à malignis occiso. Nescit homo, quàm bonus sit & virtuosus, nisi cum vexatus fuerit aduersis. Christus multos habet amatores & sodales mensæ, sed paucos sectores abstinentiæ.

Mat. 26.

3. Verus amator crucifixi non refugit pati dolores, nec confundi à peruersis; vt sit Christo conformis in scandalo crucis. Nam cui Christus viuere est, huic pati & mori pro Christo lucrum est maximum. Quanto ardentius Deum quis diligit, tanto minus mortem timet; & eo amplius dissolui concupiscit, vt cum Christo feliciter viuat, & in perpetuum cum Angelis gaudeat. Felix anima, quæ Iesum medullitus amat, præsentia bona amore æternorum vilipendit; pro nomine Iesu mala patienter tolerat, & ad pedes Iesu humiliter se prosternit & orat, vt in virtutibus proficiat, & constans perseueret.

Phil. 5.

CAPVT VIII.

De gaudio bona conscientia, in Spiritu sancto.

I. **G**audete in Domino semper. Congaude bonis, sustine malos, compatere afflictis, ignosce delinquentibus, ora pro omnibus. Projice à te malam tristitiam, quæ importat acediam & rancorem. Assume dulcem & sanctam meditationem, de vita & passione Christi; & inuenies veram consolationem; contra omnem tristitiam & tentationem. Bona vita meretur laudem, tepida conuersatio sibi & alijs est onerosa. Bona conscientia parit gaudium, mala conscientia generat sibi tormentum. Studeas semper bene agere, & eris in bona pace. Non tibi nocebunt mala prauorum, si permanseris firmus in recta via iustorum. Bona conuersatio hominis fert secum lætitiā cordis & famam iustæ laudis. Vana exultatio, citò perit ab ore laudantis. Plus nocet blanda laus stulti, quàm dura correptio iusti.

Phil. 4.

2. Humilis oratio ascendit in cælum, placat Deum, impetrat gratiam,

gratiam, repellit diaboli fraudem. Humilis confessio meretur veniam, friuola excusatio aggrauat culpam. Vera contritio delet maculam, feruens meditatio minuit poenam. Vana fabulatio subtrahit deuotionis gratiam, bona locutio auget lætitiã. Cautã custodia sensuum vbique necessaria, vtilis est vago clausura. Frequens oratio, firma protectio; oris silentium, pacis domicilium. Multi feruenter incipiunt, sed perseverantia accipit gloriæ coronam. Iugum Christi amantibus est suauis, tepidis graue, superbis amarum, mitibus leue, humilibus charum. Dulcis Iesus, omnia dulcia & leuia facit. Carnalis sēper mollia quærit, spiritualia fugit & odit. Maximè iustus dolet, quia omnes motus vitiorum extinguere nequit. Sed quare Deus ista permittit? Ideo, vt homo semper se humiliet, & adiutorium diuinum semper impleret.

3. Sicut superbus in honoribus, & diues in diuitijs lætatur, sic verus humilis in contemptu sui ipsius, & pauper spiritu in paupertate rerum delectatur. Gloria & diuitiæ seruatorum Dei, Christus Rex celorum. Extra Deum omnis delectatio praua, omnis lætitiã vana, omnis copia rerum inopia est. Nil quippe animæ famem satiat, nisi solus Deus, qui eam creauit. Magna libertas animi, nil concupiscere, quæ sunt mundi.

4. Vita iusti bona agere, mala pati, in omnibus Deum laudare, de bonis nunquam superbire. Ille Deum veraciter laudat, qui vilitate de se sentit; & quicquid boni cogitat, loquitur & facit, hoc totum fideliter Deo ascribit. Cùm ergo de vana gloria tentaris, non consentias, sed cum propheta protinus humiliter dicas: *Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Fortissimus triumphus hominis, vincere quod delectat, aggredi quod terret; sufferre leniter, quod grauius dolet.

Psal. 113.

CAPVT IX.

De bonis moribus humilis fratris.

Iocobi 4.

Humilibus autem Deus dat gratiam. Omnis actio & locutio religiosi fratris, debet humili verecundia ornari, & nulla re vana occupari. Bonum signum futuræ probitatis in nouitijs & iuuenibus, humiles habere mores, parum loqui & præcipue inter seniores. Qui non assuescit primò audire, & discere tacere, raro reputabitur inter doctos & sapientes. Ideo multi iudicantur stulti, quia moribus sunt inculti. Citò obedire, frequenter orare, deuotè meditari, diligenter laborare, libenter studere, discursus vitare, solitudinem diligere, deuotum faciunt monachum & tranquillum animum. Legitur in Genesi, quia Deus ad Abel & mune-

ra eius respexit, ad Cain non aspexit. Quare? Quia Abel innocēs *Gen. 4.*
& humilis, Cain autem inuidus & peruersus. Esto Abel patiendo
tibi molestum, non litiges cum Cain, ne perdas pacem & boni no-
minis famam. Melius est tibi rem tuam perdere, quā offendere
Deum, & ledere fratrem, ac frangere charitatem.

2. Si vis lucrari thesaurum cælestem, proijce à te terræ molem.
Si cupis honorem perennem, despice gloriam temporalem. Si de-
sideras pacem, caue contentionis locum, & iræ radicem. Si vis
magnus esse in cælo, esto paruulus in mundo. Non te iustifices
coram hominibus, quia vana laus humana, vbi accusat mala con-
scientia. Audax & verbosus, ambo vituperabiles, modum rectum
non seruantes. Multi fortes ceciderunt, quia nimis de seipsis præ-
sumpserunt. Multi infirmi conualuerunt, quia in Deo speraue-
runt, & eum inuocauerunt. Humilis & mansuetus amabilem se
facit omnibus. Austerus & rigidus, auertit sibi approximantes.
Vincit sibi contrarios patiens & taciturnus, cum obsequio chari-
tatis. Multiplicat amicos, qui libenter seruit alijs, & compatitur
tribulatis. Qui nescit tacere cum tempus est, confundit se coram
multis.

3. Prudens est & habilis in artibus, qui scit seipsum facere bo-
num & commendabilem in virtutibus. Ille fortis est viribus, qui
fortiter resistit vitijs. Magnus est dominus, qui dominatur prauis
desiderijs suis. Fortis est miles & bene armatus, qui carnem do-
mat continentia armis. Dignus est locari cum angelis in cælis,
qui castè viuit in terris. Homo castus, amicus Dei, & angelorum
socius, virginum cognatus, & Sanctorum ciuis amatus. Humilis
& castus vincit demones, & terret impudicos. Magnus est præla-
tus, qui virtuosè se gerit, & dat bonum exemplum subditis. Ille
dignus est laude bonorum, qui nititur sequi virtutes eorum. No-
bilis est & ingenuus, quem nobilitat sua virtus. Pulcher hic est
homo, qui mundus est à peccato. Malus etsi ornatur foris, niger
tamen est intus. Ille felix est & diues, qui gratia Dei plenus est, &
nil cupit honoris. Fatuus est & insanus, qui amat sibi nociua, &
dimittit animæ salubria. Hæc est sapientia diuina, querere bona
sempiterna, & despiciere omnia transitoria.

4. Sapiens, qui à statutis patrum non deuiat, & fidei articulos
custodit & seruat. Dilectio Dei & mandatorum eius, honorabi-
lis est sapientia. Siquis à te appetit doceri, viam humilitatis ei
ostende, & exemplo præcede. Verus humilis nescit inflari, spernit
laudari, contemptus gaudet, læsus citò ignoscit.

De instabilitate humani cordis.

Ioan. 15.
Hier. 2.

1. **Q**ui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Cogitationes & affectiones hominum, variæ sunt & instabiles: sed inanes omnes & impuræ, quæ de Deo non sunt. O cor humanum, cupidum nimis & insatiabile; quam malum est tibi & amarum, relinquere Deum tuum? Cur multa inania citas, quæ te perfecte consolari nequeunt, nec plenè satiare? Quid igitur facies, quò te vertes, vt bene habeas? Reuertere citò ad cor tuum, vide in quantis offendisti, cura emendare, quæ deliquisti. Præpara Deo domum mentis, custodi te ab irruentibus imaginibus & curis externis, vt replearis consolatione sancti Spiritus.

Psal. 91.

2. Qui sepius foris euagatur, rarò inde melioratur. Omnia ad nihilum tendunt, quæ foris nitida apparent. Nec videntem satiant visa, nec audita implent corda, & nisi omnia referantur ad laudem creatoris, inanis est omnis visio videntis. Hinc sanctus David citharalaudes canit Deo in excelsis: *Delectasti me Domine in factu virtutum tuarum. & in operibus manuum tuarum exultabo.* Nemo stabilitur in bono creato, sed tantum in Deo solo summo bono. Sta in veritate, & veritas liberabit te de omni mendacio & iniquitate, de tua persona fabulata. Omnia quæ de proximo malè finguntur, reuertentur in caput obloquentis. Christus veritas est: & qui sequitur Christum, amator est veritatis & omnis virtutis. Qui deserit veritatem propter lucrum temporale vel honorem, perdit fidem & virtutis decorem. Deus veritas est, & mendaces non finit dilatare. Malus ad tempus fingere potest, sed finaliter veridicus prænalebit, & fictus confundetur, vbi non æstimat. Noli aliqua cogitare nec desiderare, nisi quæ recta sunt, & Deo maxime placent: hæc enim sunt virtutes, & bona opera ad honorem Dei facta.

Ioan. 14.

3. Qui loquitur veritatem, & odit iniquitatem, hic magnus erit in regno cælorum. Qui operatur iniquitatem, & odit veritatem, in æternis pœnis cruciabitur. Manè in veritate & charitate, & eris acceptus Deo, & angelis, & hominibus. Nec timeas. Malus potest auferre aliqua transitoria, sed Deus reddet patienti multo maiora & æterna. Si vis habere pacem & bonam conscientiam, serua humilitatem, patientiam, & obedientiam. Nullus hostis peior tibi, quam tu ipse tibi grauiter commotus. Si enim proprios defectus cautè consideres, aliorum facta parum ponderabis.

CAPVT XI.

De fiducia in Deo habenda tempore angustia.

1. *Spera in Domino, & fac bonitatem.* Nemo vanè exultet de bonis temporalibus: nemo de suis amicis & cognatis nimis confidat: quia omnia incerta sunt, & plena periculis. Qui autem confidit in Domino, & in necessitate ad eum clamauerit, non deseretur ab eo, in quacumque tribulatione fuerit. Pax magna bene agentis, bona loquenti, nemini nocenti, ab omni via mala & iniqua cogitatione se custodienti. Claude ostium domus tuæ, & eris in pace. *Psal. 36.*

2. Cadit facillimè, qui non proponit quotidie aliquid boni in corde, tanquam scutum contra iectum Satanz. Multi, cum eis non succedit prosperè, desistunt orare & repugnare. Attamen sine labore & certamine virtus non acquiritur, nec sine cautione custoditur. Vagus & leuis moribus, horret disciplinam & cellam, sicut auis capturam. Non desperes grauius tentatus, aut duriter correptus, aut derisus, aut confusus, aut despectus: sed memento, quod iniquitas tua despici & castigari iuste meretur. Sustine patienter, & loquere confidenter: *Bonum mihi Domine, quia humiliasti me, ut discam iustificationes tuas.* In tentatione & tribulatione, homo addiscit Deum sibi esse magis necessarium, propter suam indigentiam & defectuum grauitatem. Fatuus & infidelis est seruus, qui de bonis domini sui vult superbire, & alios despiciere. *Psal. 117.*

3. Qui conseruos suos despicit, & se meliorem reputat, Deum & omnes sanctos offendit. Hic error maximè in nobis oritur, quia humiles non sumus, nec proprios defectus attendimus, quos semper attendere & despectere debemus. Vnusquisque sufficiens onus sibi ipsi est. Quid ergo prodest quod alienis te ingeris; & plus tollis, quam portare vales? Ideo interdum homo apertè cadit aut errat, aut aliquid negligit: vt confusus coram alijs se humiliet, compati discat, erranti subueniat, & apud se casu proprio doctus dicat: Hic homo est: non angelus: sicut mihi accidit, sic & illi contigit. Fratres sumus: Ego malè, ipse fortè bene preterdit. Qui nunquam cadit nec errat, solus Deus est. Quare rides de lapsu alterius? Qui stas, vide ne cadas. Deride lapsum tuum. *Aperta confusio, saepe est extinctio vanæ gloriæ.* *1. Cor. 10.*

De virtute orationis, & utilitate sacrae lectionis.

1. Thes. 5.

1. **S**ine intermissione orate. Quare? Quia vbique sunt tribulationes & tentationes, vbique insidia, & immisiones per angelos malos. Rarè audiuntur bona noua, vbique insurgunt prælia multa, intus timores, foris pugne. Nulla dies sine labore, nulla hora absque mortis horrore. Fiunt autem iusto Dei iudicio bella & incendia, propter hominum peccata, & vt electi excitentur flagellis ad celestia quærenda. Ideoque continua oratio summè est necessaria, contra omnia mundi pericula: tanquam fortis lorica, contra hostium iacula. Qui non orat, non pugnat: & qui viriliter non resistit, citò vincitur, & coronam perdit. Sed quis potest semper orare & pugnare? Omnia potest, qui Deum inuocat, & in eo confidit. Nam propè est Dominus omnibus inuocantibus cum in veritate. Si non potes semper ore clamare, ora spiritu & mente, ora desiderio & pia intentione. Iuge sacrificium in ara cordis est bona voluntas semper bene agendi, & semper Deo seruiendi. Semper enim orat, qui semper bene facit. Qui de præteritis malis dolet, & pro futuris bonis gemit, orare non desinit. Dic cum sancto Dauid: *Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus.*

Psal. 144.

Psal. 37.

2. Valde utilis est sermo Dei, & sacra lectio, ad recolligendum animum per diuersa distractum, aut aliqua passione grauatum. Lectio ostendit rectam viam viuendi, exempla prouocant ad imitandum, oratio impetrat gratiam ad perficiendum. Bona est lectio de Deo, melior oratio ad Deum, optima operatio propter Deum. Beatus, qui omnia verba & facta sua ordinat ad laudem Dei, sicut in beatitudinis finem; vt sit Deus omnia in omnibus & super omnia benedictus & laudatus in secula.

3. Quomodo potest religiosus dici & effici deuotus, quem delectat magis fabulari, quàm legere & orare. Qui libenter vana audit & leuia profert, vili precio animam suam vendit. In omni tribulatione & tentatione ad orationem recurre, sicut ad portum animæ tutum, diuinum implorando auxilium. Quanto citius, tanto melius: quanto tardius, tanto peius. Quanto sapius, tanto verilius: quanto feruentius, tanto Deo acceptius. Pius & misericors Deus vult rogari, causas dat orandi, spem promittit exaudiendi dicens: *Petite, & dabitur vobis.* Horratur verbis, prouocat exemplis: minatur virgis, blanditur donis; castigat aduersis, lætificat prosperis; & sic fit vespere & manè dies vnus. Sape etiam dat Deus experimentum internæ suauitatis deuotè orantibus, secretò

Matth. 7.

Gen. 1.

manca-

manentibus, & libenter tacentibus; quod denegat fabulantibus, & foris vagantibus.

4. Qui vult bona noua audire, audiat Christum loquentem de regno Dei, de iudicio futuro, de caelesti Hierusalem, de felicitate & honore omnium electorum, de premio sanctorum lætantium in secula seculorum. Audiat Prophetas mysteria Christi nunciātes, & peccatoribus poenas intonantes. Audiat Apostolos & Euangelistas, opera & miracula Christi apertè narrantes. Audiat Doctores pulchre sermocinantes, obscura clarè exponentes, moribus vitam ornantes, hæreses & errores confutantes. Capiat quilibet, quod sibi deseruit & placet: nō spernat simplicia, nec reprehendat quæ non intelligit alta. Stultum est enim reprehendere sapientes, & iniquum iudicare diuinos & sanctos.

Nunciabo
na quæ.

5. Stude primò humiliter discere & parua implere, & Deus dabit tibi maiora (si vtile fuerit) citius intelligere. Scriptum est enim: *Scienti bonum & non facienti, peccatum est illi.* Qui multa scit, & legit; si non facit, quæ nouit & didicit, vacuus & famelicus de bona mensa recedit. Qui rarò orat, & parum laborat, diu frigidus & pauper remanebit. Qui contra vitia disputat, & vitijs non resistit, bona semina inter spinas iactat. Paruum fructum de multis verbis colligit, qui orando cor à prauis cogitationibus non præmunit. Felix anima, quæ ab omni impuritate irruente strictè se custodit: nec patitur quid morari in abdito cordis, quod oculos Dei latenter offendat. Humilis confessio peccatorum, purgatio est omnium vitiorum, in corde humili & contrito ante Deum.

Ioan. 4.

6. Deuotus delectatur in precibus, studiosus in libris, virtuosus in virtutibus, superbus in honoribus, humilis in despectibus, diues in prædijs, auarus in pecunijs, mendicus in eleemosynis, gulosus in cibis & potibus, ociosus in fabulis, sobrius in abstinentia, sapiens in sapientia, bonus monachus in ordinis disciplina: super omnia autem delectat & lætificat amor Dei, & bona conscientia. Si vis vincere animæ tuæ nequissimos hostes, fuge, tace, quiesce, ora, ieiuna, stude, labora. Sanctus cogitat sancta, loquitur vera, operatur recta, spernit præsentia, contemplatur æterna. Humilis audit consilia, prudens cauet pericula, patiens piè fert sibi molesta, diligens non negligit opera sua. Qui parua non cauet, ad peiora corruet.

7. Tepidus de manè, rarò feruescit in vespere. Qui citò abiicit se torporem & arripit laborem, gaudium sibi acquirit & magnum honorem: & si non ab hominibus, certè à Deo, quod est omnibus amplius optandum & præferendum. Nam ipse merces
omniura

omnium bonorum laborum, sudorum, & dolorum, perpetue
corona sanctorum. Ociosus non satiatur fabulis, virtuosus etiam
abstinet à licitis. Ille bene stat & rectè ambulat, qui in humilitate
se fundat, & omnes mundi honores pro nihilo taxat. Ille optimè
sapit & sapienter agit, qui soli Deo placere studet, exteriora fini-
git, interna quærit, cælestia appetit, terrena omnia fastidit atque
despicit, & amorem Dei omnibus bonis semper præponit.

CAPVT XIII.

De laude charitatis, & fructibus eius.

1. Cor. 16.

1. **O** *Mnia vestra in charitate fiant.* Nobilis virtus est Charitas,
quæ omnibus virtutibus supereminet, & scientijs & donis.
Hæc Deum amplectitur & angelos sociat hominibus, & de filijs
hominum efficit filios Dei & amicos sanctorum. Hæc Christum
fecit nasci de virgine, & crucifigi pro humana salute. Hæc animã
à peccato purificat, & ad amandum Deum toto corde, toto affe-
ctu, toto intellectu, sursum trahit: ac mira dulcedine replet & ac-
cendit. Hæc de peccatoribus facit iustos, de seruis liberos, de ho-
stibus amicos, de peregrinis ciues, de ignotis familiares, de vagi-
stables, de superbis humiles, de peruersis mites, de tepidis feru-
dos, de tristibus lætos, de tenacibus largos, de terrenis cælestes,
& de indoctis sapientes. Hæc omnia operatur charitas diffusa in
credentium cordibus, per Spiritum sanctum datum eis de cælis.
Hæc alas habet latissimas & longas; volat super Cherubim & Se-
raphim, & super omnes choros Angelorum. Coniungit summa
infirmis, transit per media, redit ad lumina, vnum efficit de mul-
tis; latificat omnes & singulos, non in seipsis vanè glorientes, sed
in diuino amore se super se extendentes. Charitas circuit cælum
& terram, mare & aridam; & omnia quæ videt & audit in crea-
turis, ad laudem & gloriam refert creatoris. Non enim est aliquid
tam paruum & vile in rerum naturis, in quibus non luceat boni-
tas entis, opus artificis, potentia creantis, sapientia disponentis,
& prouidentia omnia rectissimè gubernantis. Hæc consideratio
facit animam deuotam Deum laudare, omni loco & tempore be-
nedicere, exultare & iubilare. Per hanc animus ardescit intus, &
sicut cera liquecens à facie ignis, nescit modum tenere, sed super
omnia cæli luminaria volitat, vt vnicum dilectum suum, & om-
nium rerum conditorem, omnibus præsentem, inueniat; quate-
nus in eo felicissimè gaudeat, & securè quiescat.

Rom. 7.

2. O quàm iucundè, & quàm bene illi est, cui adhærere Deo, &
secretè frui datum est? O si parum mihi gustare liceat, quod an-
gelis clarè patet, & finem non habet! Sed ad actiuã vitam redeun-
dum.

dum, & contra tentationes quotidianas fortiter per virtutem charitatis præliandum. Sæpe enim post gaudium sequitur luctus, post solatium tristitia, post risum fletus, post pacem & tranquillitatem bellum & anxietas, & post magnam consolationem sequitur grauis desolatio, aut importuna tentatio vel corporis læsio, aut hominum vexatio, aut amicorum suberactio, aut hostium inuasio, aut mentis conturbatio, aut derisio paruulorum, aut increpatio maiorum, aut dura correctio prælatorum. Omnia hæc contingunt ad humiliandum cordis nostri superbiam, ad compatiendum infirmis, tribulatis & tentatis. Non ergo confidamus in nobis, nec alta sapiamus, nec commoda nostra quaramus: sed in omnibus humiliemus nos, subiecti Deo & omni humanæ creaturæ propter Deum in vera charitate. Per charitatem venit Deus in mundum. Per charitatem reduxit hominem ad cælum. Per charitatem Christus descendit ad hominem peccatorem. Per charitatem & crucis ignominiam, ascendit ad Patris dexteram, & dedit homini maximum honorem. 1. Pet. 2.

3. Charitas nunquam est ociosa, operatur enim magna & sublimitia, inclinatur etiam libenter ad humilia & abiecta. Ipsa perficit diligenter honesta, delectatur viliora sibi iniungi ex obedientia. Non abhorret tangere infirmorum vulnera, lauare pedes, sternere lectulos, purgare vestes, tergere sordes. Ipsa patienter fert aspera, lætatur inter opprobria.

4. Sicut ignis consumit ligna, sic charitas vitia extinguit. Consumdat per contritionem, lauat per confessionem, abstergit per orationem, illuminat per sacram lectionem, accendit per deuotam meditationem, colligit per secretam habitationem, coniungit animam Deo per feruentem amorem. Charitas excitat os hominis ad laudandum Deum, manus ad operandum, pedes ad ambulandum, oculos ad contemplandum, memoriam ad recordandum, exteriora membra ad seruiendum, interiora dona ad amandum Deum super omnia bona in cælo & in terra. Ipsa charitas in humili anima delet mala præterita, munit contra futura, iustruit de præsentibus, liberat de multis dubijs, prohibet à curiosis, amputat superflua, excludit vana, arguit falsa, odit turpia, mitigat dura, illuminat obscura, aperit oranti cæli secreta, ordinat omnia intus & extrâ. Charitas est bona voluntas in anima sancta, quæ non desinit recta operari, quamuis debilitas vel necessitas quandoque non permittat agere bonum, quod prætendit.

5. O felix munda anima, cui Deus est omnia, quæ præter Deum nil sentit iucundum nec preciosum, sed cuncta amara ei videntur & onerosa. Talem Deus requirit, talem diligit, qui se & omnia propter eius amorem spernit & relinquit, fortiter certat, &

cor;

cor suum in puritate custodit. Citò & liberè ad Deum anima pura pergit, & super omnia mundi condita euolat, quæ in terris nil commodi vel honoris concupiscit. Charitas Christi omnia vincula mundi soluit, omnia onera leuia facit; & quacumque Deo placent, fideliter implere satagit. Vnde cum Christo orat, & dicit: *Pater non mea voluntas, sed tua semper & ubique fiat.*

1 Pet. 2.5.

CAPVT XIV.

De vigili cura & labore contra tentationes.

1 Iob. 4.

1. **R**esistite diabolo, & fugiet à vobis. Vbicumq; fuerit bonus homo occupatus cù Deo, orando, meditando, studendo, scribendo, ibi assunt angeli sancti congaudendo, assunt & demones ipsum tentando & distrahendo. Cum inceperis orare, fugiunt demones, quasi ab igne sancti Spiritus; & cum volueris fabulari, redeunt omnes celeriter ad excitandos rumores inanes. Si autem superuenerit bonus prælatus, dissipabit mox omnes fabulantes, & arguet ocio vacantes, & bona opera negligentes. Maneas ergo in silentio, & cogita de Deo tuo pro solatio habendo: & liberaberis de tædio boni operis, perseverans in bono, incepto.

2. Esto fidelis in modico, & lucraberis decem milia talenta in regno superno. Non sis ociosus in secreto, nec verbosus in publico, & fugiet diabolus victus à taciturno. Odit enim laborantem & tacentem, orantem & bona meditantem. Vbicumque fueris solus vel cum alijs, oportet te certare, vigilare, & orare contra tentationes carnis & spiritus. Certa fortiter, ora feruenter, labora diligenter, stude frequenter, tace libenter, sustine patienter. Spera in Domino semper, quantumcunque fueris tribulatus & desolatus vehementer. Qui seipsum in omni loco & tempore ponit ad patientiam, maiorem nunc habebit pacem, & de aduersarijs victoriam, & in futuro cum electis clariorem gloriæ coronam obtinebit.

CAPVT XV.

De fraterno onere inuicem portando.

Galac. 6.

1. **A**lter alterius onera portate. Quoniã quidem omnes in Christo vnum sumus, ideo fraternam charitatem tenere debemus in vinculo pacis, & in bono semper concordare. Omnes Christi membra sumus, renati in baptismo per gratiam Spiritus sancti, passione Christi redempti, sanguine Christi mundati, corpore Christi refecti, verbis Christi eruditi, miraculis Christi confirmati, exemplis Christi ædificati. Cur ergo alter alteri nocetis,
fratres

fratres mei? Qui alium verbo vel facto lædit, Christum offendit. Christus vindicabit, Christus puniet, nisi citò se emendauerit. Vnum Deum Patrem habemus in cælis, omnes in Christo fratres sumus, de quacumque ciuitate vel patria hîc cõgregati, aut quantalibet parentela nobili vel ignobili generati. Vnus Deus nos omnes creauit, vnus pascit & gubernat, vnus ad vnus beatitudinis finem nos vocauit: & quotidie vocat, per vocem foris, per contritionem intus: qui se nobis videndum promisit in præmium æternum in conspectu Angelorum, cum vnanimi felicitate omnium ciuium supernorum. Si ergo à Deo vnanimiter vocati sumus, vno precio redempti, vno spiritu omnes potati: studeamus mutuo diligere & seruire. Si Christo placere cupimus, propter Christum inuicem onera nostra portemus, & ex charitate pro inuicem oremus; quia sic Deus in nobis est, & nos in Deo sumus. Quicquid ergo imperfectionis & ineptitudinis videmus vel audimus, hoc piè in bonum interpretari debemus, sicut de nobis fieri optamus.

2. O frater amande, porta, & portaberis; excusa, & excusaberis. Compatere peccanti, & compatietur tibi. Consolare lugentem, & consolaberis à gaudente. Erige cadentem, & erigeris Domino auxiliante. Sicut feceris alteri, sic fiet etiam tibi, Deo iustò iudicante & vindicante. Non mireris, nec indigneris, si cadit homo fragilis in mundo; quia Angelus cecidit in cælo, & Adam in paradiso, victus à modico pomo. Sæpe valde parua res est, vnde homo valde grauiter tentatur in seipso, vel etiam vexatur ab alio. Hoc Deus iustè permittit cõtingere, vt veraciter cognoscas, quòd si non potes parua vincere, non poteris grauiora superare.

3. Esto benignus in fratrem tentatum, & ora pro tribulato sicut pro temetipso. Bonum tuum, bonum meum per congratulationem: & malum tuum, malum meum per compassionem. Nam omnes fragiles homines sumus, idcirco pro inuicem orare & charitate tenemur. Nemo alteri impropere potest defectum eius, se neglecto. Quia si quis aliquem defectuosum despicit, quasi cæcus cæcum illudit, & surdus surdo maledicit, & stultus stultura deridet. Tace de alio tibi non commisso malè loqui, sed teipsum magis respice & corrige, quòd prauè fecisti. Si rectè iudicas, & proximum emendare intendis, à teipso incipe. Et tunc procede nõ commotè, sed modestè & discretè. Si diligis me sincerè & fraternè, compatere mihi sicut tibi, & ora pro me. Qui alium corripit, & pro eo non orat nec condolet, crudelis est hostis; non medicus, sed onerosus fabulator. Qui pro alio sicut pro seipso orat, duplex bonum facit. Quanto quis plus habet de bono fraternæ charitatis, tanto libentiùs pro eo orat, vt perfectius se emendet,

Ora pro eo
quem cor-
ripis alio-
qui hostis
es non me
dicus.

&c

& oculos infirmorum non offendat. Ideo amplius contristatur, si audire noluerit, & admonenti indignatur. Quilibet est alteri aut rosa redolens, aut spina pungens.

CAPVT XVI.

De amore Christi, & odio mundi.

IOAN. 15.

1. **M**ane in dilectione mea. Vox Christi, vox dulcis ad audiendum, salubris omnibus ad obediendum. Amor Christi iucunditas mentis, paradus animæ, excludit mundum, vincit diabolum, claudit infernum, aperit cælum. Amor Christi & amor mundi contrarij sunt, & nihil commune habent, nec simul commorari possunt. Amor Christi, curus Helæ ascendens in cælum, amor mundi, quadriga diaboli trahens ad infernum. Amor sui, læsio sui, obliuio mundi, inuentio cæli. Plus nocet blanda locutio ficti amici quàm dura correptio hominis iusti. Cogitatio dolosi fingit mendacia, mens iusti rectè procedit in causis. Non euadet scandalum, qui alteri infert scandalum. Rector & cognitor omnium Deus; non diu patitur ouiculam suam errare & balare; sed aut baculo timoris feriens reuocat; aut amoris oculo intuens, ad conscientiam reducit.

PROV. 11.

2 Vbi pax & concordia, ibi Deus & omnia bona. Vbi lis & dissensio, ibi diabolus & omnia mala. Vbi humilitas, ibi sapientia, Vbi superbia, ibi radix malitiæ. Vince superbiam, & inuenies pacem magnam. Vbi dura verba, ibi læduntur charitatis viscera. Vbi solitudo & silentium, ibi quies monachorum. Vbi labor & disciplina, ibi profectus religiosorum. Vbi risus & dissolutio, ibi fugit deuotio. Ociosus & verbosus rarò compunctus, rarò à delicto purus. Vbi prompta obedientia, ibi læta conscientia. Vbi fabulatio longa, ibi operis negligentia. Vbi propria exquisitio, ibi charitatis defectus. Vbi doctrina Christi viget, ibi salus animæ crescit. Vbi fratrum concordia, ibi dulcis melodia. Vbi mediocritas seruatur, ibi virtus concordie diutius perseuerat. Vbi discretio in corripiendo culpas aliorum custoditur, ibi nemo iustè conqueri debet, nec facile prælato indignari. Vnde quidam: *Omnibus adde modum, modus est pulcherima virtus.* Vbi patientia, ibi magna hostis victoria. Vbi turbatio intrat, ibi pax citò de domo recedit. Claude oris ostium, & pondera verba tua antequam loquaris. Vbi fides & veritas, ibi pacis securitas. Vbi dolus & nequitia, ibi stulta cogitatio & cæca prudentia. Vbi charitas, ibi Spiritus sanctus. Vbi leuis suspicio, ibi frequens indignatio. Vbi veritatis cognitio, ibi rectis corde læticia. Vbi ficta narratio, ibi sæpe amici deceptio latet. Vbi humilis confessio, ibi facilis veniæ impetratio.

Cæcæ.

Vbi

Vbi terrena sapientia deficit, ibi diuina protectio amplius est inuolanda. Quicumque malitiose iniusta prætendit, ipse malum finem consequetur. Pax multa bene agenti, & ad patientiam se præparanti. Vt impio in malo, & fæto, in bono: quia nemini plus nocet iniquitas eius, quàm illa ipsi. Vbi duplicitas, ibi inconstantia & multa nequitia. Bene simplici & iusto sine dolo, quia Deus cum eo, dirigens omnia opera eius itinere recto. Qui verbum suum malè seruat, quis facilè ei credet? Qui autem verbum suum in melius mutat, verbum veritatis non infringit.

Iacob. I.

5. Delectabile est bona audire, sed laudabile magis opere exercere. Optima collatio, vitæ emendatio. Fructus bonæ collationis, abstinere à peccatis, & proficere in virtutibus. Fructus deuotæ orationis, vnire cor suum cum Deo, in feruore sancti Spiritus. Ille deuotè orat, qui omnia vana à se excludit. Qui imaginem crucifixi sibi præponit, diabolica phantasmata citò repellit. Pulchra animæ imaginatio, passionis Christi iugis recordatio. Qui sacra Iesu vulnera quotidie pensat, mentis suæ vulnera mitigat, purgat, & curat. Qui omnia terrena tanquam lutum vilipendit, nec honores desiderat; cordis mundiciam acquirit, & Deo liberè vacare potest. Ille Deum summè laudat & honorat, qui seipsum profundè humiliat, & defectus suos cautè considerat, gemit, & plorat. Magnus clamor in auribus Dei, vera contritio cordis ex ore humilis peccatoris.

4. Quicquid boni facis, ad laudem Dei facias. Qui virtutes suas, & aliorum qualibet opera bona, simpliciter & integrè, purè & liberè, ad laudem & honorem Dei refert, totum Deo ascribendo, nil meritis suis nec viribus attribuendo; sed ab omnibus se spoliatur & denudat, superbiam, inuidiam, & vanam gloriam funditus calcatur & necat. Æterna namque gloria & honore se priuat, qui in se & non in Deo solo summo bono gaudet. Ideoque beata Virgo Maria, pro maximis donis sibi collatis, in suo deuotissimo cantico iubilans, dicit: *Exultauit spiritus meus, in Deo salutari meo.* Qui se aliquid esse putat, cum nihil sit, seipsum seducit, ait Apostolus Paulus. Qui in tertium cælum raptus, non est hoc elatus; sed quicquid boni fecit, docuit, & dictauit, hoc totum fideliter Deo attribuit, dicens: *Gratia Dei sum id, quod sum.*

Lucæ 1.

Galat. 6.

1. Cor. 15.

CAPVT XVII.

De imitatione sanctissimæ vitæ Domini nostri Iesu Christi.

Matt. 25.

Qui quomodo Iesum vel imitantur, vel in ore nonent.

¶ **Q**uod uni de fratribus meis fecistis, mihi fecistis. Notate verba, signate mysteria, imitamini exempla. Qui fratri indigenti subuenit, Iesum per manum retinet: Qui onus sibi impositum nonent.

L I

patien-

patienter sustinet, Iesum & hunc crucifixum in humeris suis portat. Qui fratri contristato solatiofum verbum respondet, osculum amorosum ori Iesu tribuit. Qui alterius culpam plangit, & pro eo veniam petit, pedes Iesu lauat & extergit. Qui irascentem ad pacem reformat, lectulum floridum Iesu in anima parat. Qui fratri in mensa meliora quam sibi apponit, Iesum charitatis dapibus & fauo mellis pascit. Qui bonas meditationes de Deo assumit, Iesum in thalamum cordis sui introducit. Qui fratri librum sacrae lectionis porrigit, vinum optimum ori Iesu propinat. Qui ociosa verba loqui prohibet, muscas de mensa Iesu expellit. Qui detractiones audire renuit, & loquentes inhonesta corripit, nigrum canem de domo Iesu baculo ferit & fugat. Qui inter refectioem bene & distinctè legit, conuiuantes in mensa Iesu poculo caelesti latificat, & inebriat sitientes. Qui malè legit, saporem cibi minuit, & qui saepe titubat, mappam Iesu maculat.

2. Qui mala alterius audit, & multum inde dolet & gemit, sacra Iesu vulnera tangit & perungit. Qui bona exempla & virtutes de proximo suo narrat, pulchros flores oculis Iesu repraesentat. Qui verba Iesu deuotè legit & prædicat, in naribus audientium dulcia aromata spargit. Qui defectus alterius piè portat & excusat, misericordiam Iesu citò impetrabit. Qui diffamiam alterius & scandalum proximi occultat, nuda Iesu membra vestibus tegit. Qui diuina miracula & humilia Christi opera sedulo cogitat & suauiter ruminat, mel & lac ex ore Iesu accipit. Sic enim beatissima Agnes dixit & fecit, quæ etiam pro amore Iesu sanguinem suum fudit. Qui pro debili & infirmo fratre legit aut cantat, ante incunabula Iesu cum Angelis iucundè citharizat. Qui deuotè orat, & à delicatis cibis abstinet, & proprijs rebus renunciat, cum sanctis Magis tria preciosa munera Iesu manibus offert. Qui capitia fratrum ac vestes lauat, cum sancto Ioanne Baptista Iesum baptizat. Qui cellam suam custodit & racet, cum Iesu desertum intrat. Qui vitijs resistit & corpus castigat, cum Iesu ieiunat. Qui fratri salutare verbum dicit, cum Iesu regnum Dei prædicat. Qui pro infirmo & tentato fideliter orat, cum Iesu Lazarum visitat, & cum Maria & Martha plorat.

3. Qui pro fidelibus defunctis Missas celebrat & vigiliis legit, cum Iesu ad monumentum Lazari transit, orans vt animas à penis misericorditer liberet. Qui cum fratribus ad commune refectorium vadit, vt sacram lectionem audiat, cum Iesu & discipulis eius cœnat & bibit. Qui eloquia Dei in mensa lecta in corde suo recondit, cum sancto Ioanne Apostolo supra pectus Iesu in cœna recumbit. Qui in aduersis humiliter & promptè obedit, Iesum veraciter cum discipulis in montem Oliueti sequitur, vbi

D. Agnes.

traditus & captus fuit. Qui in tribulatione & tentatione instanter & feruenter orat, cum Iesu in agonia contra diabolum pugnat. Qui suum velle & nolle totaliter relinquit, cum Iesu voluntatem Patris sui gratanter implet, & crucem in Caluariam portat. Qui pro aduersarijs suis orat, & in se peccantibus libenter indulget, cum Iesu pro inimicis rogat, ne male pereant: sed conuertantur ad Deum, & viuant. Qui omnibus, quæ sunt mundi, sponte renunciat, & cuncta visibilia obliuioni tradit, cum Iesu in cruce moritur, & cum Paulo in paradysum rapitur.

4. Qui cor suum mundum & quietum seruat, Iesum in sindone munda inuoluit, & in corde sepelit. Qui in seruitio Iesu vsque in finem perseuerat, cum Iesu in sepulchro suauiter dormit & requiescit. Qui beatæ virgini Mariæ in doloribus eius compatitur, hic iterum ab ea in angustijs suis, cum pio filio eius Iesu consolari meretur. Qui omnia verba & gesta Iesu mente recolit, & dente conterit, dulces aromatum species illi preparat, quæ ad solatium animæ tristis optime valent. Qui de beneficijs sibi collatis humiliter & deuote gratias agit, cum Maria Magdalena ad monumentum Iesu cum aromatis venie. Qui post contritionem & confessionem peccatorum, firmiter se emendare proponit, cum Iesu à morte culpæ resurgit. Qui torporem mentis abiicit, & nouum feruorem arripit, nouum Pascha in spiritu cum Iesu celebrat, & alleluia cum eo in choro iubilans cantat. Qui omnia sæculi gaudia spernit, pericula fugit, religiosam vitam querit & accipit: cum Iesu & discipulis eius cenaculum clausum intrat, vt in secreto liberè Deo seruiat, purius viuat, & Spiritum sanctum plenius accipiat. Qui omnia temporalia negligit, & in meditatione sancta ad cælestia totus inardescit, cum Iesu ad cælos pergit & ascendit. Beata anima, cui Christus viuere est, & mori cum Christo lucrum. Oportet, quòd sibi ipsi moriatur, qui Christo viuere desiderat. Oportet, quòd omnia caduca relinquat, cui Christus sapere & dulcescere debet. Labor est in relinquendo, dolor in moriendo, sed æterna salus & vita cum Christo feliciter regnando. O quando hoc erit, vt solus Deus mihi totus sit, & ego illi totus intentus & vnitus? Quamdiu enim anima fidelis non est Deo vnita in gloria, non potest plenè esse beata. Sequere ergo Christum passibus amoris in vita tua, per fidem charitate feruentem: vt dignus has videre cum facie ad faciem, Angelos beatificantem. Ad quam intuentam nos omnes perducere dignetur Iesus Christus post mortem, qui pro omnibus nobis amaram pertulit crucem, Amen.

Phil. x.

CAPVT XVIII.

De aterna laude Dei.

Psal. 33.

1. **S**emper laus eius in ore meo. O dulcis vox in auribus deuotorū, sed dulcior in praesentia Dei & sanctorum Angelorum. Si omnia organa musicorum canerent, & laudem Dei nō resonarent, inuanum concreperent, nec animam sanctam recrearent, neque satiarent. Oportet enim, quōd Deus & honor eius sit causa canendi, & omnis vanitas sit exclusa, si laus debet esse Deo grata & accepta. Si intentio tua fuerit pura, tunc poteris exultare in vera cordis lätitia cum Maria. Dulcis symphonia in caelo & in terra, laudare Deum puro corde & consona voce cum omni creatura, pro sua immensa bonitate & excellenti magnificentia. Delectabile opus laudare Deum omni tempore, diligere creatorem caeli & terrae, honorare maximē aeternae uitae largitorem. Siquidem sanctorum Angelorum uita, honor, & gloria, laudare Deum totis praecordijs, & nunquam a laude cessare; qui nunquam possunt fatigari, nec inaniter gloriari. Hoc etiam agunt sanctorum animae in caelesti patria, liberatae de uinculis corporum, de laqueis Satanae, ab omni tentatione eius securae, & iam Deo unitae in perfecta charitate, & perenni lätitia, & ineffabili beatitudine repletae. Recogitant modō liberae cum maxima dulcedine, in qua fuerunt tribulatio & amaritudine, & quanta euaserunt pericula & tentamenta huius miserae uitae. Versa sunt eis omnia lamenta in cantica lätitiae, & dura uerbera in augmenta pulchrioris coronae.

Luc. 1.

Psal. 147.

2. O quā beatā illa patria, ubi pacata sunt omnia, tristitia nulla, omnia iucunda, diuina laude & dulci iubilo plena. Benedic ergo & tu anima fidelis Dominum de caelis, lauda Deū tuum Sion grauata pondere carnis. Inuoca Iesum in loco certaminis, ut adsit tibi a dextris tuis & sinistris cum Angelis sanctis. Ora ne praueat contra te demonum impetus, ne decipiat te mollicies carnis, ne frangat te rigor ordinis, aut labor corporis. Suscipe pro Christi amore onus sanctae crucis, quae aperiet tibi portam regni caelestis. Quid amplius cupis? Via regia ueniendi ad Christum, est vincere propriam uoluntatem, sustinere defectum, non quaerere carnis commodum. Habebis certē aeternam requiem pro paruo labore, aeternum honorem pro humili statu & infimo loco. Sit ergo semper laus Dei in ore tuo, in prosperis & aduersis, multum enim in hoc potes promereri, si plenē te resignaueris ad uoluntatem Dei. Quicquid grauitatis tibi occurrerit interius aut exterius, hoc accipe piē & gratiosē de manu benignissimi creatoris:

Deus per
p. tuō lau-
dius ab
o. nibus
per omnia

ris:

ris: qui curam gerit de omnibus nobis, pusillis & magnis. Qui te fecit ad imaginem suam, non relinquet te in necessitatibus tuis, propter immensam bonitatem suam.

3. Aperi ergo os tuum in laudem Dei omnipotentis, cuius providentia reguntur omnia in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyssis. Lauda creatorem tuum, qui te fecit hominem & non bestiam: & si te muscam fecisset, adhuc laudandus esset, & bene fecisset. Non potest leo gloriari de fortitudine sua, contra muscã & culicem; quia si leo potest altius clamare, non tamè potest tam altè sicut musca volare. Ne ergo sit contentio inter magnum & paruum, inter diuitem & pauperem, inter fortem & debilem, inter sapientem & simplicem, inter regentem & seruientem. Omnes pariter laudemus Dominum Deum nostrum, qui creauit omnem creaturam mira pulchritudine & varietate, ad laudem nominis sui & gloriam, & hominum vtilitatem largiter & apertè demonstrandam. Lauda anima fidelis redemptorem tuum, qui te redemit de manu aeternæ mortis, per passionem sue benedictæ crucis. Cui dignè regratiari non poteris, iam si millies pro ipso mori & crucifigi posses. Lauda protectorem tuum, qui te à multis periculis & à peccatis custodiuit. Lauda benefactorem tuum, qui tanta beneficia tibi tribuit, quæ vix enumerare sufficis. Ecce adhuc quotidie noua dona tibi transmittit, & per se etiam ad te in altare venit: in quo optimum donum, quod ipse est & habet, tibi ad communicandum præbet. Nil aliud pro his à te requirit, & tam gratum habet, nisi vt ipsum purè & intimè propter seipsum ames & laudes.

4. Cùm fueris lætus & bene tibi successerit, lauda & gratias age; quia pius Dominus te consolari dignatus est, ne in via deficias. Nam toties panem de cælo tibi ad refocillandum spiritum tuum mittit, quoties verbum Dei audis & legis, ac de incarnatione & passione Christi deuotè meditaris. Cùm fueris tristis aut debilis, lauda & gratias age: quia Deus te visitat, probat, & purgat: ne superbias, & de te præsumas. Afflictio enim corporis, sæpè est reductio ad compunctionem cordis. Cùm fueris sanus & fortis, lauda & gratias age; quia Deus dedit tibi vires, vt labores & alijs seruias, & tempus nunquam otiosè expendas. Cùm fueris in horto vel in pomario, videns diuersas species & arborea, flores & rosas, pyra, poma, herbarum virores, & lilia odorifera, lauda & gratias age; quia ostendit tibi Deus multa mirabilia opera sua in terra germinantia: quæ omni anno renouat mira potentia ac sapientia sua, pro magna sua bonitate & hominum vtilitate. In omni ergo loco & tempore, lauda Deum, & gratias age: quia plena est omnis terra maiestate eius, & super cælos gloria eius.

Lauda Deum cum omnibus sanctis in terris, quem laudant omnes Angeli in caelis. Si laudas, Angelis asimilaris: si non laudas, ingratus es, & peior bestijs. Ecce volucres caeli cantant, pisces natant, canes latrant, pecora clamant, & omnia elementa ad laudem Dei se mouent, & magnificentiam creatoris sui naturalibus motibus demonstrant. In cunctis ergo quae agis, habe Deum praeculis tuis. Caue offensas: gratias age pro beneficijs impensis, & in fine cuiuslibet operis tui, corde tenus regratiando Deo sic concludere: Deo laus nunc & in aeternum. Omnis spiritus laudet Dominum. Amen.

VALLIS LILIORVM

AD LAUDEM DEI,

PRO SOLATIO TRIBVLATORVM.

PROLOGVS IN HVNC LIBELLVM.

Osee 14.

Iustus germinabit sicut liliū, & florebit in aeternum ante Dominum. Iste libellus potest nominari *Vallis Liliorū*, ad distinctionē alterius praecedentis, qui Hortulus Rosarū intitularur. Quia sicut ille tractat de multis virtutibus, tanquam de rubris rosis in hortulo Iesu natis; sic iste loquitur de multis virtutibus, tanquam de candidis lilijs, in valle humilitatis à Domino Iesu plantatis, & Spiritus sancti intima asperione dulciter irrigatis. Nam teste beato Gregorio, qui sine humilitate virtutes congregat, in vētū puluerem portat. De his quoque lilijs loquitur etiam Sponsa Christi, humilis & deuota anima, ad Iesum Sponsū suū in Canticis Canticorū, ore cantans & corde iubilans, de visitatione sui & donis eius. *Dilectus meus* (inquit) *mibi, & ego illi, qui pascentur inter lilia.* Et iterū: *Dilectus meus candidus & rubicundus, inter robera mea commorabitur.* Cui laus, honor, & gloria, in saecula saeculorum, Amen.

Humilitas
radix &
mater vir-
tutum.

Cant. 6.
Cant. 5.

CAPVT